

Aan de Voorzitter van de Staten van Aruba
L.G. Smith Boulevard 72
Alhier

L.G. Smith Boulevard 8
Oranjestad, ARUBA
T: (297) 583 3972
F: (297) 583 4012
E: info@rva.aw
W: www.rva.aw

Uw brief: 6 september 2018
Uw kenmerk: UG/17-18/100
Datum: 31 oktober 2018
Kenmerk: RvA 162-18

Onderwerp: Initiatief ontwerp-landsverordening houdende regels betreffende de integriteit van kandidaat-ministers en ministers en de Gevolmachtigde Minister (Landsverordening Screening/Integriteit Ministers)

Naar aanleiding van bijgaande aan de Raad ter advies toegezonden initiatief ontwerp-landsverordening houdende regels betreffende de integriteit van kandidaat-ministers en ministers en de Gevolmachtigde Minister (Landsverordening Screening/Integriteit Ministers), moge de Raad U het volgende berichten.

1. Algemeen

De Raad heeft op 29 september 2015 advies uitgebracht op de ontwerp initiatief-landsverordening houdende regels betreffende de integriteit van de kandidaat-ministers, ministers en Gevolmachtigde Minister voor het Land Aruba (hierna: het advies van 2015).¹ Naar aanleiding van het advies van de Raad bracht de betreffende initiatiefnemer een gewijzigd ontwerp met bijbehorende memorie van toelichting uit. Vervolgens werd ook dit gewijzigde ontwerp bij nota van wijziging ingrijpend aangepast. Desverzocht heeft de Raad op 24 juli 2017 advies uitgebracht over de bekrachtiging van het ontwerp dat door de Staten in de openbare vergadering van 31 mei 2017 werd goedgekeurd.² De Raad heeft inmiddels vernomen dat voormeld ontwerp niet zal worden bekrachtigd.

1.2 Thans wordt de Raad verzocht te adviseren over een nieuw initiatiefvoorstel afkomstig van andere initiatiefnemers. Net als voorgaande ontwerpen strekt het onderhavige ontwerp tot waarborging van de integriteit van ministers en de Gevolmachtigde Minister. Beoogd wordt om de bestaande regelingen betreffende de integriteitsbescherming van ministers en de Gevolmachtigde Minister in één regeling bijeen te brengen, hetgeen aansluit bij het streven van de regering naar deugdelijkheid van bestuur, integriteit en transparantie binnen het overheidsapparaat, aldus de toelichting. Daarnaast zal volgens de toelichting in het kader van integriteit binnenkort ook gewerkt worden aan een wettelijke grondslag voor het institueren van een begrotingskamer, een landsverordening financiering politieke partijen en gedragscodes voor ministers en parlementsleden.³

¹ Advies van de Raad van 29 september 2015, kenmerk RvA 160-15. Vindplaats: www.rva.aw.

² Advies van de Raad d.d. 24 juli 2017, kenmerk RvA 98-17. De Raad concludeerde dat wegens strijd met de Staatsregeling, het ontwerp niet kon worden bekrachtigd. De Raad achtte het voorts een tekortkoming dat de kernelementen ter bevordering van de bestuurlijke integriteit, zijnde onafhankelijkheid en openheid, vooralsnog onvoldoende verankerd werden in het ontwerp en dat de waarborgen voor bestuurlijke integriteit voor de periode gedurende de ambtsuitoefening onvoldoende waren geïncorporeerd in het ontwerp. De Raad adviseerde de regering derhalve een (wijzigings)verordening te entameren waarin met de opmerkingen van de Raad rekening wordt gehouden en waarin de strijdigheid met de Staatsregeling zal zijn opgeheven.

³ MvT, p. 1.

Hoewel de Raad met instemming kennis neemt van bovengenoemde voornemens, heeft hij in zijn recente advies van 25 juli 2018 bij de initiatief-landsverordening politieke partijen wederom benadrukt dat een integraal integriteit bevorderend beleid slechts effectief en efficiënt kan zijn als de noodzakelijk geachte wetgevingsproducten en het te voeren beleid naadloos op elkaar aansluiten.⁴ Dit vereist niet alleen coördinatie en afstemming maar ook juridische ondersteuning vanuit de Directie Wetgeving en Juridische Zaken (DWJZ).⁵ Wederom is bij het onderhavige ontwerp echter niet duidelijk of ondersteuning vanuit de DWJZ heeft plaatsgevonden. Voor wat betreft de vereiste coördinatie en afstemming roept het schrijven van de Minister van Algemene Zaken (aan onder meer de Staten) van 4 september 2018⁶ waarin een ontwerp-landsverordening integriteit ministers, ‘met de voorgestelde uitbreiding tot alle politieke gezagsdragers’ wordt aangekondigd, de nodige vragen op, nu ook dit ontwerp zich (wederom) uitsluitend richt op de ministers en de Gevolmachtigde Minister. De Raad vraagt zich af of van regeringszijde wellicht een ander ontwerp in voorbereiding is, enige afstemming in deze is uit het oogpunt van efficiëntie geboden. Het komt de Raad voor dat een alomvattende landsverordening die van toepassing is op *alle* politieke gezagsdragers, dus ook op Statenleden, zoals beoogd door de Minister van Algemene Zaken, een stevige wettelijke basis kan leggen voor de bevordering van politieke integriteit c.q. het beperken van integriteitsrisico’s.⁷ Vanzelfsprekend zou een dergelijk ontwerp met juridische ondersteuning van de DWJZ voorbereid dienen te worden.

1.3 Ten aanzien van het huidige ontwerp neemt de Raad met instemming kennis van het feit dat een aantal door de Raad gedane aanbevelingen met betrekking tot de eerdere ontwerpen in het onderhavige ontwerp zijn overgenomen. Gedacht wordt aan voorgesteld artikel 7 dat bepaalt dat het medisch onderzoek naar zowel de lichamelijke als de geestelijke gesteldheid van de kandidaat minister wordt verricht door een arts die aangewezen wordt door de kabinetsformateur (en aldus verder af staat van de kandidaat dan de eigen huisarts) en voorgesteld artikel 10, derde lid, onderdeel d, dat bepaalt dat de door de kandidaat en zijn gezinsleden in te dienen schriftelijke verklaringen ook een overzicht dienen te bevatten van positieve en negatieve vermogensbestanddelen van de betrokkenen. Ook de definiëring in voorgesteld artikel 1 van ‘zakelijke belangen’ is thans zodanig dat het ook zakelijke belangen omvat die in een stichting zijn ondergebracht.

1.4 Niettegenstaande het voorgaande, constateert de Raad echter ook dat een aantal met betrekking tot eerdere ontwerpen aangehaalde punten van zorg in het onderhavige ontwerp onverminderd blijven bestaan. In het onderstaande zullen deze punten opnieuw belicht worden onder verwijzing naar de eerdere adviezen. Daarnaast zal nader ingegaan worden op ‘nieuwe’ artikelen en onderdelen.

1. Ontwerp-landsverordening

2.1 In voorgesteld artikel 1 wordt een omschrijving gegeven van ‘gezinsleden’. Hierin wordt gesproken van een ‘partner die naar het nationale recht als gelijkwaardig met echtgenoot wordt aangemerkt’. Uit de toelichting blijkt niet welke partners hiermee bedoeld worden nu enige wettelijke regeling ter zake ontbreekt. Indien met dit begrip wordt bedoeld het begrip ‘partner’ zoals omschreven in artikel 1 kan worden volstaan met de aanduiding ‘partners’ (zonder

⁴ Advies van de Raad d.d. 25 juli 2018, kenmerk RvA 90-18.

⁵ Zie ook advies van de Raad d.d. 12 april 2018, kenmerk 44-18A inzake de inbedding van de integriteitskamer bij de Raad van Advies en het advies van de Raad d.d. 25 juli 2018, kenmerk RvA 901-19 bij de ontwerp-landsverordening politieke partijen.

⁶ Brief van de Minister van Algemene Zaken d.d. 4 september 2018, kenmerk MAZ/2978 inzake de inbedding van de Integriteitskamer.

⁷ De Raad vroeg zich reeds in 2015 af of binnen afzienbare tijd een initiatiefvoorstel ter waarborging van de integriteit van Statenleden verwacht kon worden.

toevoeging). Voorts is onduidelijk waarop het laatste zinsdeel ‘dan wel tot de minister behoren’ in de omschrijving van gezinsleden betrekking heeft.

2.2. Het begrip minister wordt in voorgesteld artikel 1 omschreven als: ‘de minister en gevolmachtigde minister, tenzij uit dit verband anders blijkt’. Echter in het ontwerp wordt nergens aangegeven welke bepalingen niet gelden voor de Gevolmachtigde Minister.⁸

2.3 De vindplaats van de Landsverordening verdovende middelen in het voorgestelde artikel 2, eerste lid, onderdeel e, is onjuist. Dit moet AB 1990, no. GT 7 zijn (zie ook voorgesteld artikel 8, eerste lid, onderdeel f).

Het vijfde lid van voorgesteld artikel 2 bepaalt dat de Voorzitter van de Raad van Advies de verzoeken tot het justitieel en staatsveiligheid onderzoek doet voordat een persoon voor de functie van kabinetsformateur wordt aangewezen. De uitkomst van de onderzoeken wordt echter uitsluitend aan de Gouverneur medegedeeld. De Raad vraagt zich af wat hier de reden voor is en waarom op dit punt wordt afgeweken van het ontwerp uit 2015. Indien de uitkomsten van de verzoeken uitsluitend aan de Gouverneur worden medegedeeld ligt het dan niet in de rede dat de Gouverneur deze onderzoeken aanvraagt alvorens iemand tot kabinetsformateur wordt aangewezen? Een nadere toelichting terzake wordt wenselijk geacht.

2.4 Ten aanzien van het in voorgesteld artikel 3 geregelde justitieel onderzoek rijst de vraag wat precies bedoeld wordt met de ‘gesloten en open bronnen van het Korps Politie Aruba’. Voorts is niet duidelijk of hier ook informatie onder valt die uit andere delen van het Koninkrijk wordt verkregen. Het is noodzakelijk dat de toelichting met informatie terzake wordt uitgebreid.

2.5 Ten aanzien van het fiscaal onderzoek in voorgesteld artikel 5 rijst – bij gebrek aan een nadere toelichting – de vraag of dit onderzoek tevens een *net worth analysis* van de kandidaat behelst zoals door de Raad aanbevolen in zijn advies van 2015⁹ Aanbevolen wordt om in de toelichting de nodige duidelijkheid te scheppen.

2.6 Ten aanzien van het onderzoek door het Meldpunt Ongebruikelijke Transacties (MOT) in voorgesteld artikel 6 wordt opgemerkt dat uit de toelichting niet duidelijk blijkt welke informatie precies ingevolge dit artikel door het MOT moet worden verstrekt en aan wie. Zo stelt de toelichting onder meer (1) dat het onderzoek van het MOT strikt genomen niet inhoudt dat het MOT aan de kabinetsformateur gegevens verstrekt uit de registers, (2) dat het MOT aan de kabinetsformateur mededeelt of er ten aanzien van de kandidaat sprake is van een vermoeden van een misdrijf, (3) dat als hiervan sprake is het MOT deze informatie aan de PG verstrekt en (4) dat met artikel 6 wordt bewerkstelligd dat het MOT deze informatie dus ook aanlevert aan de Gouverneur en de kabinetsformateur, dan wel aan de voorzitter van de Raad van Advies.¹⁰ Een en ander bezien tegen de achtergrond van het ontwerp dat over het resultaat van het onderzoek - behalve aan de Gouverneur - geen mededelingen worden gedaan (zie voorgesteld artikel 9, eerste lid), is het noodzakelijk dat de toelichting hier de nodige duidelijkheid over verschaft.

Voorts is onduidelijk of het voorgestelde artikel 6 enkel betrekking heeft op de kandidaat-minister of ook op de entiteiten waarin de directe of indirecte zakelijke belangen van de kandidaat zijn ondergebracht.¹¹

⁸ Idem noot 1, onderdeel 2.1.

⁹ Idem noot 1, onderdeel 2.4.

¹⁰ MvT, p.7.

¹¹ Idem noot 1, onderdeel 2.5.

2.7 In het voorgestelde artikel 8, eerste lid, is thans conform artikel 7 van de Curaçaose Landsverordening integriteit (kandidaat-)ministers¹² dwingendrechtelijk bepaald in welke situaties een kandidaat in elk geval niet wordt voorgedragen door de kabinetsformateur. Enige motivering waarom voor deze specifieke ‘uitsluitingsgronden’ is gekozen ontbreekt in de toelichting. De gekozen uitsluitingsgronden kunnen naar het oordeel van de Raad uitvoeringsproblemen opleveren. Zo is het niet duidelijk waarom de eigenaar van een bedrijf dat in staat van faillissement verkeert maar altijd belastingen en premies heeft afgedragen, op voorhand niet voorgedragen zou kunnen worden, terwijl de eigenaar van een bedrijf dat de afgelopen 10 jaar geen belastingen en premies heeft afgedragen wel voorgedragen kan worden indien hij een regeling treft om de betreffende belastingen en premies alsnog te voldoen. De Raad acht het van essentieel belang dat dit artikel van een deugdelijke motivering wordt voorzien, met name omdat het op zeer gespannen voet staat met artikel I.10 van de Staatsregeling van Aruba (AB 1987, GT. 1), dat bepaalt dat ieder in Aruba woonachtige Nederlander het recht heeft tot lid van algemene vertegenwoordigende organen gekozen te worden, behoudens bij landsverordening gestelde uitzonderingen. Hoewel het hier dus niet om een benoeming tot lid van de Staten gaat, kan wel gesproken worden van een afgeleid recht om voorgedragen te worden als kandidaat-minister. De noodzaak om dit recht in te perken dient dan ook deugdelijk gemotiveerd te worden.

De Raad heeft grote bezwaren tegen de in onderdeel a genoemde uitsluitingsgrond die effectief betekent dat iemand die ooit veroordeeld is geweest wegens een misdrijf nimmer voorgedragen kan worden als kandidaat-minister. Niet alleen is betrokkene reeds veroordeeld én gestraft wegens het misdrijf in kwestie, maar vindt uitsluiting automatisch plaats zonder dat de aard en ernst van het misdrijf en het mogelijke tijdsverloop worden meegewogen. In dit verband kan verwezen worden naar de Staatsregeling van Sint Maarten waarin het ontslag van rechtswege van een minister die bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak is veroordeeld onder meer gerelateerd wordt aan misdrijven ter zake waarvan bij landsverordening is bepaald dat de rechter de ontzetting van het kiesrecht als bijkomende straf kan opleggen en zekere kwaliteitsdelicten.¹³

Het bezwaar dat geen gedegen belangenafweging kan plaatsvinden heeft betrekking op alle voorgestelde uitsluitingsgronden. De in het eerste lid genoemde situaties houden direct verband met de in artikel 2, eerste lid genoemde onderzoeken. De onderdelen a en b betreffen het strafrechtelijk onderzoek, de onderdelen c en e het fiscaal onderzoek, onderdeel d de verklaringen over zakelijke belangen, nevenfuncties en nevenwerkzaamheden en onderdeel f het medisch onderzoek. Verondersteld mag worden dat deze onderzoeken dienen om de kabinetsformateur inzicht te geven in de mogelijke integriteitsrisico's die verbonden zijn aan eventuele kandidaten. Op basis van de aangeleverde informatie kan de kabinetsformateur een integrale afweging maken omtrent de ernst van het feit, de omstandigheden van het geval en de daaraan te verbinden consequenties. Op basis van deze afweging besluit hij een kandidaat al dan niet voor te dragen. Echter, indien zich een situatie voordoet zoals in het eerste lid van artikel 8 omschreven, kan een dergelijke belangenafweging niet plaatsvinden omdat dwingendrechtelijk voorgeschreven wordt dat geen voordracht plaatsvindt. Ongeacht of de omstandigheden waaronder een bedrijf in staat van faillissement is geraakt te wijten zijn aan een gebrek aan integriteit van de eigenaar, kan de kabinetsformateur geen voordracht doen. En ongeacht de aard

¹² Landsverordening integriteit (kandidaat) ministers (PB 2012, no.66)

¹³ Artikel 36, eerste lid van de Staatsregeling van Sint Maarten (AB 2010 no. 1) luidt:

1. De minister die bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak is veroordeeld tot:

a. een vrijheidsstraf van ten minste een jaar wegens het begaan van een misdrijf terzake waarvan bij landsverordening is bepaald dat de rechter de ontzetting van het kiesrecht als bijkomende straf kan opleggen;

b. een vrijheidsstraf wegens het begaan van een misdrijf als omschreven in de artikelen 2:128, 2:129, 2:130, 2:234 tot en met 2:237, 2:344, 2:347, 2:348 tot en met 2:351, 2:353, 2:355, 2:357 tot en met 2:362 van het Wetboek van Strafrecht dan wel;

c. een vrijheidsstraf wegens het begaan van een misdrijf in verband met artikel 1:116 van het Wetboek van Strafrecht, is van rechtswege ontslagen uit het ambt van minister en niet benoembaar tot minister of verkiesbaar voor de duur van de zittende Staten.

van de nevenwerkzaamheid die een kandidaat nagelaten heeft op te geven, kan de kabinetsformateur geen voordracht doen.

De Raad is van mening dat bij het inperken van integriteitsrisico's het proportionaliteitsbeginsel niet uit het oog verloren mag worden en dat steeds een juiste belangenafweging moet plaatsvinden. Over deze belangenafweging dient de kabinetsformateur rekenschap af te leggen aan de Gouverneur. Voorts dient ingevolge het vijfde lid van artikel 9, de kabinetsformateur de voordracht van de kandidaat-ministers aan de Staten te vergezellen van een samenvatting van het resultaat van de screening.

Op grond van het bovenstaande wordt geadviseerd de invoering van voorgesteld artikel 8, eerste lid te heroverwegen. Mochten de initiatiefnemers het toch noodzakelijk achten dwingendrechtelijk vast te leggen onder welke omstandigheden iemand niet voorgedragen mag worden als kandidaat-minister, dan dienen deze wettelijke gronden naar de mening van de Raad voor *alle* politieke gezagsdragers te gelden. Indien hierin niet wordt voorzien zou de merkwaardige situatie kunnen ontstaan, dat bijvoorbeeld een persoon die wegens een misdrijf is veroordeeld zich wel verkiesbaar kan stellen en gekozen kan worden als lid van de Staten, het orgaan dat de regering controleert, maar nimmer voorgedragen kan worden als kandidaat-minister.

2.8 In de toelichting op artikel 8 wordt opgemerkt dat indien de kandidaat-minister verdachte is in een lopend strafrechtelijk onderzoek ter zake van een misdrijf, een aangifte c.q. klacht grondig moet worden onderzocht; daartoe zou een bij landsbesluit benoemde commissie worden belast.¹⁴ Echter in het onderhavige ontwerp wordt geen rechtsbasis geschapen voor een zodanige commissie.

Voorts biedt de toelichting – die overigens abusievelijk rept over het wel of niet aanblijven van de minister in zijn ambt – geen duidelijkheid of het hier een onderzoek naar de aangifte sec betreft of het geval dat een kandidaat-minister als verdachte is aangemerkt. Dat onderscheid is immers van belang, nu het loutere feit dat er aangifte is gedaan tegen de kandidaat-minister nog niet betekent dat hij daardoor een verdachte is. Het onderzoek of de kandidaat-minister als een verdachte wordt aangemerkt is een zuivere aangelegenheid van het Openbaar Ministerie. De toelichting ware hierin het nodige inzicht en duidelijkheid te verschaffen.

2.9 Het voorgestelde artikel 11, eerste lid, bepaalt dat de kandidaat gehouden is zijn zakelijke belangen op afstand te zetten en zijn functies en nevenwerkzaamheden neer te leggen. Voor deze bepaling is echter geen handhavingsbepaling opgenomen (zie ook 's Raads advies van 2015).¹⁵

2.10 De uitdrukking 'en/of' wordt gebezigd in de opgenomen opsomming van ongewenste belangenverstrengeling (voorgesteld artikel 12). Aanwijzing nr. 12 van de Aanwijzingen voor de Wetgevingstechniek schrijft echter voor om de voorgestelde uitdrukking expliciet te vermijden. Volstaan kan worden met het woord 'of'.

2.11 In het voorgestelde artikel 13 wordt het begrip 'formateur' gebezigd. Mede uit oogpunt van consistentie wordt aanbevolen om dit te vervangen door het in voorgesteld artikel 1 gedefinieerde begrip kabinetsformateur.

¹⁴ MvT, p. 7.

¹⁵ Idem noot 1, onderdeel 2.10.

2.12 De voorgestelde artikelen 14 en 15 bepalen dat artikel 11 van overeenkomstige toepassing dient te zijn. Evenwel is onduidelijk hoe, dan wel welk deel van voorgesteld artikel 11 van overeenkomstige toepassing is.¹⁶

Voorts is niet in het ontwerp geregeld wie de minister-president in kennis moet stellen van een wijziging in feiten en omstandigheden als bedoeld in artikel 14 of verklaringen als bedoeld in artikel 15 die zijn eigen persoon betreffen.¹⁷ Artikel 17, tweede lid stelt dat de vice-minister-president de kennisgeving doet aan de Staten indien de minister-president in strijd handelt met voornoemde artikelen. De Raad neemt aan dat dit betekent dat de minister-president een informatieplicht heeft naar de vice-minister-president toe. Het is noodzakelijk dat het ontwerp hier duidelijkheid over schept.

2.13 Het begrip ‘persoonlijk belang’ komt voor in voorgesteld artikel 14, tweede lid, onderdeel d, maar wordt verder niet omschreven in het ontwerp.¹⁸ Geadviseerd wordt hierin alsnog te voorzien.

2.14 In het ontwerp zijn meerdere dwingendrechtelijke bepalingen opgenomen die in hoofdstuk 8 van het ontwerp strafrechtelijk worden gehandhaafd. Het toezicht op de naleving van enkele van deze (dwingendrechtelijke) bepalingen is in het ontwerp echter onvoldoende geregeld. Zo wordt ten aanzien van de voorgestelde artikelen 16 en 18 niet aangegeven hoe de controle op de naleving van deze bepalingen zal plaatsvinden.¹⁹ De Raad adviseert derhalve om alsnog – ten aanzien van voornoemde artikelen – een deugdelijk toezicht mechanisme in het ontwerp op te nemen als onderdeel van een deugdelijk systeem van *checks and balances* gedurende het ministerschap.

2.15 De verwijzingen opgenomen in het voorgestelde artikel 17, eerste lid, naar artikel 5, vierde lid en artikel 13, eerste lid hebben geen betrekking op de minister.

In de toelichting op het voorgestelde artikel wordt gerept van een bij landsbesluit benoemde commissie die belast zal worden om een aangifte c.q. klacht tegen een minister te onderzoeken. Verwezen wordt naar onderdeel 2.8 van dit advies.

2.16 In de toelichting op artikel 18 van het ontwerp wordt vermeld dat de minister *jaarlijks* gedurende zijn ambtsperiode verplicht is om de minister-president onverwijld in kennis te stellen van feiten en omstandigheden die zich na zijn aanvaarding van het ambt van minister hebben voorgedaan. Dat dit jaarlijks dient te geschieden staat evenwel niet in het ontwerp.²⁰ Geadviseerd wordt om dit dwingendrechtelijk voor te schrijven in het ontwerp.

2.17 In voorgesteld artikel 19, vijfde lid, wordt niet toegelicht waarom ervoor gekozen is in het ontwerp te regelen dat het proces-verbaal van vernietiging wordt bewaard bij de ‘griffier’. Onduidelijk is welke griffier het hier betreft (dit is niet gedefinieerd in het ontwerp). Nu de onderhavige verantwoordelijkheid tot bewaring van gegevens ingevolge dit ontwerp bij de

¹⁶ Idem noot 1, onderdeel 2.11.

¹⁷ Idem noot 1, onderdeel 2.12.

¹⁸ Idem noot 1, onderdeel 2.12.

¹⁹ In voorgesteld artikel 16 wordt o.m. bepaald dat de minister tijdens zijn ambtsperiode geen zakelijke belangen aangaat, geen nevenfuncties aangaat, noch nevenwerkzaamheden verricht. In voorgesteld artikel 18 wordt o.m. bepaald dat indien zich wijzigingen hebben voorgedaan ten aanzien van hetgeen conform artikel 10 door de minister is verklaard, de minister een schriftelijke verklaring moet indienen bij de minister belast met Algemene Zaken.

²⁰ MvT, p. 13.

Gouverneur berust, komt het de Raad in ieder geval wenselijk voor – mede uit overwegingen van privacy – om dit bij één en dezelfde autoriteit onder te brengen.²¹

2.18 Voorgesteld artikel 20, vierde lid, schrijft voor dat bij landsbesluit een reglement voor het register wordt vastgesteld. In de toelichting wordt echter niet aangegeven welke richtlijnen hierbij in acht moeten worden genomen.²² Hierin ware alsnog te voorzien.

Voorts wordt aanbevolen om de vermelding ‘Minister van Justitie’ in het tweede en vierde lid te vervangen door: minister belast met justitie, dit in verband met (periodieke) wijzigingen van portefeuilles van ministers.

2.19 Voorgesteld artikel 21, tweede lid, wordt niet toegelicht. Zoals reeds opgemerkt in het advies van 2015 acht de Raad het wenselijk dat dit alsnog gebeurt en dat aangegeven wordt welke richtlijnen in acht dienen te worden genomen.²³

Voorts wordt in dit tweede lid gesproken over ‘aanwijzingen’, terwijl de toelichting rept over ‘aanbevelingen’.²⁴ Geadviseerd wordt om het ontwerp en de toelichting met elkaar in overeenstemming te brengen.

2.20 Ingevolge voorgesteld artikel 22, eerste lid, onderdeel b, neemt de minister in de vergadering van de Ministerraad geen deel aan de besluitvorming over zaken die de belangen raken van zijn gezinsleden, zijn bloed- of aanverwanten tot en met de derde graad of die van zijn echtgenoot of partner. Deze laatste zinsnede (‘of die ... partner’) is echter overbodig, nu de daarin genoemde categorie personen reeds onder de omschrijving van het begrip gezinsleden valt (zie onderdeel 2.1).

In de toelichting wordt vermeld dat gezien de kleinschaligheid van Aruba gekozen is voor een onderscheid in de mate van graad tussen bloed- en aanverwanten. Echter dit onderscheid wordt niet aangetroffen in het ontwerp.²⁵ Dit behoeft verheldering.

Voorts rept de toelichting over de ‘Raad van Ministers’, hetgeen ingevolge de Staatsregeling ‘Ministerraad’ moet zijn (zie ook ’s Raads advies van 2015).²⁶

Tenslotte is de Raad van mening dat de minister niet alleen niet aan de besluitvorming in de Ministerraad dient deel te nemen, maar ook niet aan het voorbereidingsproces en de beraadslagingen voorafgaand aan de besluitvorming.²⁷ In dit verband kan verwezen worden naar het eerste lid van artikel 35 van de Staatsregeling van Sint Maarten dat zich niet beperkt tot besluitvorming in de Ministerraad.²⁸

2.21 In het voorgestelde artikel 24 wordt voorgeschreven dat de minister gestraft kan worden met een gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren, indien hij in strijd handelt met onder meer artikel 8. Voorgesteld artikel 8, eerste lid heeft echter geen betrekking op de minister. Voorts

²¹ In Curaçao en Sint Maarten is de onderhavige bewaring een verantwoordelijkheid van de Griffier van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie.

²² MvT, p. 13.

²³ Idem noot 1, onderdeel 2.17.

²⁴ MvT, p.13.

²⁵ MvT, p. 13.

²⁶ MvT, p. 13-14.

²⁷ Idem noot 1, onderdeel 2.18.

²⁸ Artikel 35, eerste lid van de Staatsregeling van Sint Maarten luidt: De ministers onthouden zich van beraadslagen en medestemmen over zaken, benoemingen, schorsingen en ontslagen inbegrepen die hen, hun echtgenoten of hun bloed- ook aanverwanten tot de tweede graad ingesloten, persoonlijk aangaan, of waarin zij als gelastigden zijn betrokken.

vraagt de Raad zich af of de voorgestelde strafmaat in verhouding staat tot de ernst van het strafbaar feit en acht een nadere onderbouwing van de strafmaat noodzakelijk.

2.22 Artikel 25 van het ontwerp bepaalt, dat de kandidaat en het gezinslid van de kandidaat dat op grond van artikel 10 eerste en tweede lid, gehouden is inlichtingen te verstrekken en daarbij in strijd met bedoelde gehoudenheid inlichtingen in strijd met de waarheid geeft of iets verzwijgt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste 4 jaren. Waarom deze categorie personen zwaarder gestraft wordt dan een minister behoeft een draagkrachtige motivering.

2.23 Voorgesteld artikel 28 schrijft voor dat de Staten een wijziging van het onderhavige ontwerp met volstreekte meerderheid van stemmen kan goedkeuren. Deze bepaling is echter overbodig, nu dit reeds geregeld is in artikel III.16, tweede lid, van de Staatsregeling. Geadviseerd wordt om deze bepaling te schrappen.

2.24 In artikel 29 van het ontwerp wordt abusievelijk het 'Publicatieblad' genoemd. Dit moet echter het Afkondigingsblad van Aruba zijn.

2.25 Onduidelijk is waarom de in het ontwerp voorgestelde citeertitel 'Landsverordening screening/integriteit kandidaat-ministers en ministers' (artikel 30) afwijkt van de eerdere ontwerpen. Dit behoeft nadere toelichting, te meer nu het woord 'screening' slechts een enkele keer voorkomt in de tekst van het ontwerp (zie voorgesteld artikel 9, vijfde lid).

2.26 In de ondertekening dient in plaats van de 'Minister van Justitie' de juiste aanduiding van de portefeuille ingevolge de Landsverordening instelling ministeries (AB 2018 no. 22) te worden vermeld, t.w. de Minister van Justitie, Veiligheid en Integratie.

3. Memorie van toelichting

3.1 In de toelichting wordt gesteld dat de bepalingen van dit ontwerp die betrekking hebben op de Gevolmachtigde minister eveneens van toepassing zijn op de plaatsvervangende Gevolmachtigde minister.²⁹ Dit is in het ontwerp niet als zodanig geregeld.³⁰

3.2 De toelichting op artikel 8 geeft aan dat het onderzoek door een bij landsbesluit benoemde commissie naar een aangifte tegen een minister ter zake een misdrijf, een bescherming is voor de ministers tegen (valse) aangiften, 'waarbij het gaat om zeer complexe en tijdrovende onderzoeken, 'waarbij overigens waarheidsvinding zeer moeilijk te achterhalen valt zoals bijvoorbeeld bij zedendelicten'.³¹ De ratio van deze laatste zinsnede ontgaat de Raad. Waarom zou de minister beschermd moeten worden tegen een aangifte die een complex en tijdrovend onderzoek zou inhouden? Een gelijkkluidende passage is ook opgenomen in de toelichting op artikel 17.³²

3.3 In de toelichting is een financiële paragraaf opgenomen die niet relevant is. De verhouding tussen dit ontwerp en de positie van de Raad van Advies ontgaat de Raad. In elk geval wordt in de onderhavige toelichting niet ingegaan op de financiële implicaties van de invoering van dit ontwerp voor het Land Aruba. Het ligt in de rede dat het onderhavige voorstel consequenties heeft voor de betrokken diensten. De Raad adviseert alsnog in de toelichting over de financiële gevolgen voor het Land uit te weiden.³³

²⁹ MvT, p. 3.

³⁰ Idem noot 1, onderdeel 3.

³¹ MvT, p. 8.

³² MvT, p.13.

³³ Idem noot 1, onderdeel 3.

4. Voorstellen voor redactionele verbeteringen

Het ontwerp en de toelichting dienen te worden voorzien van een paginanummering. Voorts zijn in de marge van zowel het ontwerp als de toelichting (niet uitputtende) voorstellen voor redactionele verbeteringen gedaan.

5. Conclusie en eindadvies

De Raad kan zich voor het overige met de doelstelling en de inhoud van het onderhavige ontwerp verenigen en geeft U in overweging het verder in procedure te brengen nadat met het voorgaande rekening is gehouden.

De Secretaris,

De plv. Voorzitter,

mr. A. Braamskamp

drs. C. Timmer